

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αναπτύσσοντας προγράμματα μαθητείας

Παρά τα πλεονεκτήματά τους σε ό,τι αφορά τη σύνδεση της επαγγελματικής εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, τα προγράμματα μαθητείας δεν αξιοποιούνται επαρκώς

Για τη μείωση των υψηλών ποσοστών ανεργίας των νέων τους, οι χώρες αναζητούν βοήθεια εκτός της επικράτειάς τους. Παρά την ύφεση, ορισμένες χώρες, όπως η Αυστρία, η Γερμανία και οι Κάτω Χώρες, διατηρούν σε σχετικά χαμηλά επίπεδα την ανεργία των νέων. Αυτό αποδίδεται εν μέρει στα προγράμματα μαθητείας που εφαρμόζουν, ή στα δικά συστήματα εκπαίδευσης, τα οποία προσελκύουν, όπως ήταν επόμενο, αυξανόμενο ενδιαφέρον.

Τα προγράμματα μαθητείας (πλαίσιο 1), όπως και άλλες μορφές μάθησης στον χώρο εργασίας, θεωρούνται ιδιαίτερα αποτελεσματική μέθοδος μάθησης. Παρέχουν στους νέους και στους ενήλικες εξειδικευμένες αλλά και γενικές δεξιότητες τις οποίες ζητούν οι εργοδότες, διευκολύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη μετάβαση από το σχολείο (ή άλλο περιβάλλον μάθησης) στην εργασία. Ενισχύουν επίσης τη συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, κοινωνικών εταίρων, εργοδοτών και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, γεγονός που εξηγεί γιατί η αναβίωσή τους αποτελεί παγκόσμια τάση.

Πλαίσιο 1 Ορισμός

Τα προγράμματα μαθητείας διακρίνονται από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- το μαθησιακό περιβάλλον εναλλάσσεται μεταξύ χώρου εργασίας και φορέα εκπαίδευσης ή κατάρτισης·
- εντάσσονται στην τυπική (επίσημη) επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση·
- μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος, οι μαθητευόμενοι αποκτούν συγκεκριμένο προσόν καθώς και επίσημα αναγνωρισμένο πιστοποιητικό·
- οι μαθητευόμενοι συνήθως υπάγονται σε καθεστώς υπαλλήλου και αμείβονται για την εργασία τους·
- υπό ιδανικές συνθήκες, βασίζονται σε σύμβαση ή επίσημη συμφωνία μεταξύ του εργοδότη και του μαθητευόμενου, αλλά ενίοτε βασίζονται και σε σύμβαση με το εκπαιδευτικό ίδρυμα.

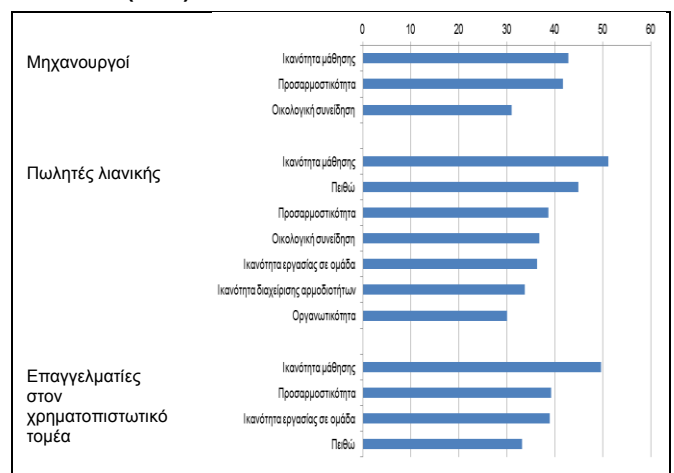
Μετάβαση από τη μάθηση στην εργασία

Παρά το γεγονός ότι το επίπεδο προσόντων των σημερινών νέων είναι υψηλότερο από ποτέ άλλοτε (μέχρι το 2025 μόλις το 14% του εργατικού δυναμικού της Ευρώπης θα είναι χαμηλής ειδίκευσης ή ανειδίκευτο, έναντι 30% το 2000), οι εργοδότες συχνά διαπιστώνουν ότι οι απόφοιτοι που εισέρχονται στην αγορά δεν είναι έτοιμοι για εργασία.

Παρόλα αυτά, η απόκτηση των γενικών ή «μη τεχνικών» δεξιοτήτων, όπως η επικοινωνία με τους πελάτες και η ομαδική εργασία με συναδέλφους διαφορετικής ηλικίας και κατάρτισης

(εικόνα 1) σε συνδυασμό με τις τεχνικές δεξιότητες τις οποίες ζητούν οι εργοδότες, επιτυγχάνεται καλύτερα στον χώρο εργασίας.

Εικόνα 1 **Δεξιότητες αυξανόμενης σημασίας, % εργοδοτών (2012)**

Πηγή: Cedefop.

Όμως η έλλειψη εργασιακής πείρας και ετοιμότητας σε συνδυασμό με την αδυναμία εύρεσης εργασίας συνθέτουν φαύλο κύκλο για τους νέους που εισέρχονται στην αγορά. Ένας τρόπος για να ανατραπεί αυτή η κατάσταση είναι τα προγράμματα μαθητείας, τα οποία συνδυάζουν τη σχολική μάθηση με τη μάθηση στο περιβάλλον της επιχειρήσης. Οι μαθητευόμενοι αποκτούν επαγγελματική πείρα, εμπειρία, βελτιώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις επαγγελματικές τους προοπτικές, ενώ παράλληλα αμείβονται κατά την κατάρτισή τους.

Έχει διαπιστωθεί ότι για τους αποφοίτους προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης με μεσαίο επίπεδο προσόντων, και ιδίως για όσους έχουν ολοκληρώσει προγράμματα μαθητείας, η μετάβαση στην εργασία είναι ομαλότερη από ό,τι για τους αποφοίτους της γενικής εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τα τελευταία δεδομένα, τα οποία αφορούν το έτος 2009, το μέσο ποσοστό απασχόλησης αποφοίτων επαγγελματικής εκπαίδευσης ηλικίας 20-34 ετών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (εκτός της Κροατίας) ήταν 79,1%, ξεπερνώντας κατά 5,6 ποσοστιαίες μονάδες περίπου το ποσοστό απασχόλησης των συνομηλίκων τους αποφοίτων της γενικής εκπαίδευσης.

Τα προγράμματα μαθητείας δεν απευθύνονται μόνο σε νέους. Η μάθηση στον χώρο εργασίας μπορεί επίσης να βελτιώσει τις επαγγελματικές προοπτικές ενηλίκων που έχουν βιώσει περίοδο ανεργίας ή απραξίας, αναβαθμίζοντας τις εργασιακές τους δεξιότητες.

Τα περισσότερα προγράμματα μαθητείας οδηγούν στην απόκτηση προσόντων μεσαίου επιπέδου. Αυτά ήδη αποτελούν προαπαιτούμενο για την κάλυψη θέσεων εργασίας στην ΕΕ, τάση η οποία αναμένεται να επικρατήσει μέχρι το 2025. Πάντως, στις αγορές όπου η προσφορά εργασίας είναι μεγαλύτερη από τη ζήτηση (θέσεις), τα κριτήρια πρόσληψης που εφαρμόζουν οι εργοδότες γίνονται ιδιαίτερα απαιτητικά. Με τόσους πολλούς ανέργους υψηλής ειδίκευσης, οι εργοδότες επιλέγουν τον ιδανικό υποψήφιο και όχι κάποιον με προοπτικές, τον οποίο θα χρειαστεί να εκπαιδεύσουν. Σύμφωνα με την έρευνα της Manpower του 2013, μόλις 7% των εργοδοτών ήταν διατεθειμένοι να επαναπροσδιορίσουν τα κριτήρια επιλογής προσωπικού, παρότι κάτι τέτοιο θα διευκόλυνε τις προσλήψεις. Τα προγράμματα μαθητείας και οι ευκαιρίες μάθησης στον χώρο εργασίας που απευθύνονται σε ανέργους ενήλικες αφενός παρέχουν εργασιακή εμπειρία και, αφετέρου, διευκολύνουν τη στελέχωση των επιχειρήσεων, καθώς με αυτόν τον τρόπο διευρύνεται το δυναμικό από το οποίο αντλούν οι επιχειρήσεις το προσωπικό τους με αποτέλεσμα να καλύπτουν πιο εύκολα τις κενές θέσεις εργασίας.

Πιο ενισχυμένη διαχείριση

Καθοριστικό χαρακτηριστικό των προγραμμάτων μαθητείας και των δυαδικών συστημάτων αποτελεί η συνεργασία μεταξύ σχολείων, εργοδοτών, εργατικών συνδικάτων και δημόσιων αρχών (πλαίσιο 2).

Πλαίσιο 2 Κοινή διαχείριση των προγραμμάτων μαθητείας στη Δανία

Στη Δανία, ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί μέρος όλων των επιπέδων διαχείρισης των προγραμμάτων μαθητείας.

Το εθνικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Κατάρτισης, το οποίο απαρτίζεται από εκπροσώπους των κοινωνικών εταίρων, διοικητικά στελέχη, διδάσκοντες, διδασκόμενους και εμπειρογνώμονες, γνωμοδοτεί σχετικά με τη δομή του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τη διαπίστευση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, το περιεχόμενο και το πλαίσιο αξιολόγησης.

Περίπου 50 επιτροπές επαγγελματιών καθορίζουν το αναλυτικό περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, συγκεκριμένα τη διάρκεια και τη δομή, τους στόχους και την αξιολόγησή τους, καθώς και τον διαχωρισμό μεταξύ πρακτικής κατάρτισης και θεωρητικής εκπαίδευσης.

Σε νέους επαγγελματικούς τομείς, στους οποίους δεν υπάρχουν επιτροπές επαγγελματιών, το υπουργείο Παιδείας μπορεί να ορίσει επιτροπές για την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ανάλογα με την περίπτωση.

Για κάθε πρόγραμμα που παρέχεται από το εκάστοτε εκπαιδευτικό ίδρυμα οι επιτροπές επαγγελματιών ορίζουν τοπικές επιτροπές εκπαίδευσης (LEC). Οι LEC παρέχουν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα συμβουλές σχετικά με τον σχεδιασμό των προγραμμάτων και αναπτύσσουν συνεργασίες με τους τοπικούς επαγγελματίες.

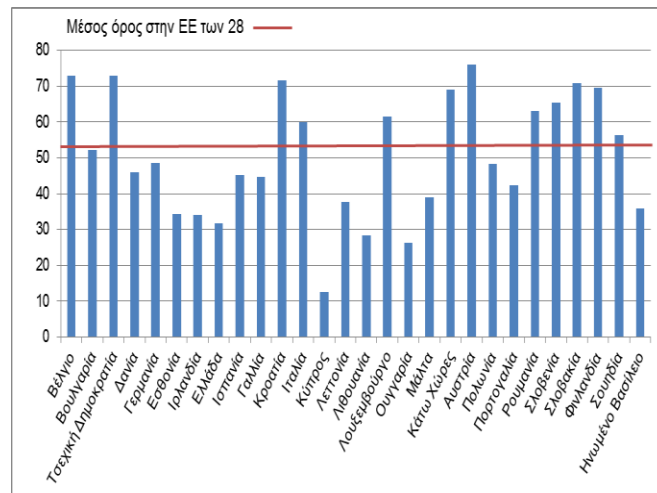
Χάρη στη συνεργασία όλων των αρμόδιων φορέων διαχείρισης και παροχής επαγγελματικής εκπαίδευσης, τα σχετικά προγράμματα θα μπορούν να ανταποκρίνονται στη μεταβαλλόμενη ζήτηση δεξιοτήτων προσαρμόζοντας τα προγράμματα σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η

συνεργασία αυτή ενισχύεται και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η οποία είναι σημαντική για την κάλυψη της τρέχουσας και μελλοντικής ζήτησης επαγγελματιών και βοηθητικού προσωπικού με υψηλότερο επίπεδο προσόντων.

Προγράμματα μαθητείας – ναι και όχι

Παρά τα πλεονεκτήματά τους, τα προγράμματα μαθητείας, όπως και η επαγγελματική εκπαίδευση, φαίνονται να μην προσελκύουν τόσο τους νέους, τουλάχιστον σε ορισμένες χώρες. Το 2012, σε προγράμματα αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης συμμετείχε λίγο παραπάνω από το ήμισυ (50,5%) των μαθητών του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, οι αποκλίσεις μεταξύ των χωρών στο ποσοστό συμμετοχής ήταν μεγάλες: κυμαίνονταν από 70% στη Αυστρία έως μόλις 13% στην Κύπρο (εικόνα 2).

Εικόνα 2 Σπουδαστές προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης που φοιτούν στον δεύτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 2012 (%)

Πηγή: Eurostat.

Προγράμματα μαθητείας υπάρχουν σε σχεδόν όλες τις χώρες, όμως μόλις το 27% των σπουδαστών επαγγελματικής εκπαίδευσης συμμετείχαν σε προγράμματα που να συνδυάζουν σχολική μάθηση και μάθηση σε περιβάλλον επιχείρησης (όπου τουλάχιστον το 25% του προγράμματος πραγματοποιείται εκτός σχολικού περιβάλλοντος).

Τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής σε προγράμματα αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης στην ΕΕ το 2012 καταγράφηκαν στο Βέλγιο, στην Τσεχική Δημοκρατία και στη Σλοβακία, με συμμετοχή ποσοστού άνω του 70% των μαθητών του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Άλλες χώρες, όπως η Δανία με 41,6%, η Γερμανία με 48,6% και η Γαλλία με 44,5% προσεγγίζουν τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Στη Δανία, πάντως, όλοι σχεδόν οι σπουδαστές προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης συμμετέχουν σε κάποια μορφή μάθησης που συνδυάζει σχολείο και εργασιακό περιβάλλον. Το ποσοστό είναι πολύ υψηλό και στη Γερμανία, 88,2%, ενώ στην Αυστρία και στη Σλοβακία μόλις υπερβαίνει το 40%. Η Γαλλία, όπου περίπου 26,9% των σπουδαστών της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης συμμετέχουν σε τέτοια προγράμματα, βρίσκεται πολύ κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Στο Βέλγιο, αντίθετα, το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε μόλις 4,3%, παρά τα υψηλά ποσοστά σπουδαστών σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Οι ευρωπαϊκές χώρες προσπαθούν εδώ και αρκετά χρόνια να προσελκύσουν περισσότερους σπουδαστές στην επαγγελματική εκπαίδευση και στα προγράμματα μαθητείας. Συμφώνησαν να θεσπίσουν, μέχρι το 2015, εθνικά πλαίσια διασφάλισης ποιότητας για τους παρόχους επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα οποία θα καλύπτουν και την εκπαίδευση στον χώρο εργασίας. Επίσης, δεσμεύτηκαν να αυξήσουν τον αριθμό των νέων που συμμετέχουν σε προγράμματα μαθητείας. Τα προγράμματα μαθητείας και οι λοιπές μορφές μάθησης στον χώρο εργασίας εντάσσονται στα συστήματα παροχής εγγυήσεων στους νέους που προτείνουν οι χώρες για την ευκολότερη μετάβαση των νέων από τη μάθηση στην εργασία και για τη μείωση της ανεργίας των νέων.

Οι μαθητευόμενοι μπορούν πλέον πιο εύκολα να μεταπηδήσουν από την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και τα προγράμματα μαθητείας στην ανώτερη εκπαίδευση. Στη μεταδευτεροβάθμια και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχονται πιο πολλά προσόντα και προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης. Στην μεγαλύτερη ελκυστικότητα των προσόντων που παρέχονται από τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης συνέβαλαν και τα εθνικά πλαίσια προσόντων. Τα στοιχεία από ορισμένες χώρες υποδεικνύουν ότι οι εγγραφές σε τέτοια προγράμματα αυξάνονται, μεταξύ άλλων, χάρη σε εκστρατείες προώθησης και σε διαγωνισμούς δεξιοτήτων.

Όμως οι νέοι και οι οικογένειές τους δεν έχουν ακόμη πειστεί ότι η επαγγελματική εκπαίδευση, όπως και τα προγράμματα μαθητείας, αποτελούν καλή επιλογή. Το πρόβλημα αυτό δεν οφείλεται στις ίδιες αυτές τις μορφές μάθησης, αλλά στο γεγονός ότι σε ορισμένες χώρες έχουν ταυτιστεί με θέσεις εργασίας μειωμένου κύρους, δύσκολων συνθηκών και χαμηλών απολαβών. Σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο του 2011, πάνω από 70% των νέων θεωρούν τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης ελκυστική και αποτελεσματική λύση για εύρεση εργασίας. Το πρόβλημα όμως είναι ότι το 38% των νέων δεν θεωρεί ελκυστικές ούτε τις θέσεις εργασίας ούτε τις επαγγελματικές προοπτικές που διανοίγονται με αυτά τα προγράμματα.

Οι γονείς και οι νέοι τείνουν να προσελκύονται πιο πολύ από θέσεις εργασίας και από σταδιοδρομίες σε τομείς και δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται από ένταση δεξιοτήτων, όπως οι ΤΠΕ, οι πωλήσεις, η υγειονομική περιθαλψη και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στους οποίους όμως δεν παρέχονται συνήθως θέσεις μαθητείας.

Επέκταση των προγραμμάτων μαθητείας

Για την προώθηση νέων πρωτοβουλιών μαθητείας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε τον Ιούλιο του 2013 την ευρωπαϊκή συμμαχία για θέσεις μαθητείας (πλαίσιο 3).

Σε ευρωπαϊκό συνέδριο για τη μαθητεία που διοργανώνει από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάιο του 2014, το Cedefop στηρίζει τη συμμαχία φέρνοντας σε επαφή χώρες που αναζητούν συμβουλές και παραδείγματα ορθής πρακτικής στον τομέα της μαθητείας. Εκτός από την αναβάθμιση των προσφερόμενων προγραμμάτων μαθητείας στην ΕΕ, σκοπός της συμμαχίας είναι και η αναβάθμιση του κύρους τους.

Στα τέλη του 2013, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε ένα πλαίσιο ποιότητας για τα προγράμματα μαθητείας, το οποίο δεν θα συνδέεται άμεσα με τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης. Έτσι θα διασφαλιστεί ότι οι νέοι ολόκληρης της Ευρώπης μπορούν να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία υψηλής ποιότητας υπό βιώσιμες συνθήκες εργασίας.

Αλλά και στα κράτη μέλη λαμβάνονται ήδη μέτρα για την ενίσχυση των προγραμμάτων μαθητείας. Η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, η Λεττονία, η Πορτογαλία και η Σλοβακία υπέγραψαν το 2012 μνημόνιο συνεννόησης για την προώθηση τέτοιων προγραμμάτων.

Πλαίσιο 3 Η ευρωπαϊκή συμμαχία για θέσεις μαθητείας

Σκοπός της ευρωπαϊκής συμμαχίας για θέσεις μαθητείας είναι αφενός να βελτιώσει την ποιότητα και την προσφορά των προγραμμάτων μαθητείας σε ολόκληρη την Ευρώπη και, αφετέρου, να αλλάξει τη νοοτροπία σχετικά με τη συγκεκριμένη μορφή μάθησης. Η συμμαχία συγκεντρώνει στους κόλπους της δημόσιες αρχές, επιχειρήσεις και κοινωνικούς εταίρους, παρόχους επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, εκπαιδευτικούς των νέων και άλλους φορείς, όπως εμπορικά επιμελητήρια. Στόχος είναι όλοι να αναλάβουν ρόλο για τον συντονισμό των πρωτοβουλιών και τη βελτίωση των προγραμμάτων.

Στην ευρωπαϊκή συμμαχία, πέραν των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συμμετέχουν οι Ευρωπαϊκοί κοινωνικοί εταίροι (ETUC, BusinessEurope, UEAPME και CEEP), η ένωση ευρωπαϊκών εμπορικών και βιομηχανικών επιμελητηρίων (Eurochambres), διάφορες επιχειρήσεις και η Ευρωπαϊκή Στρογγυλή Τράπεζα Βιομηχανών. Το Cedefop αναλαμβάνει υποστηρικτικό ρόλο όσον αφορά την παρακολούθηση και ανάλυση των δράσεων. Στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιανουαρίου 2012, τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να «αυξήσουν σημαντικά τον αριθμό θέσεων μαθητείας και πρακτικής άσκησης ώστε να διασφαλιστεί ότι οι θέσεις αυτές αποτελούν για τους νέους πραγματικές ευκαιρίες».

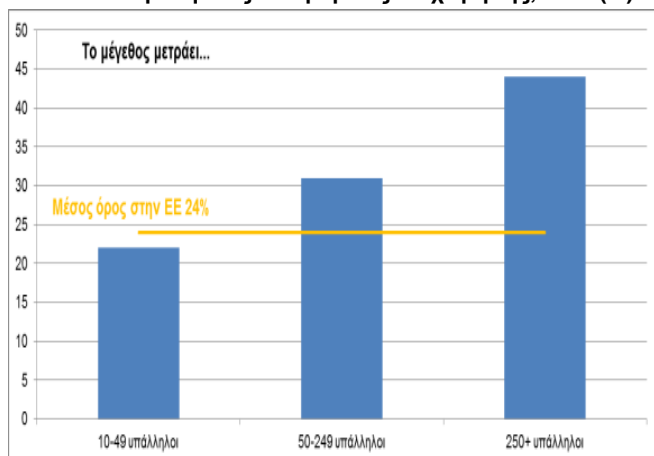
Η Ισπανία θέσπισε το 2012 νομοθεσία για τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης η οποία βασίστηκε στις βασικές αρχές της μαθητείας. Ορισμένες αυτόνομες κοινότητες έχουν ήδη αρχίσει να εφαρμόζουν τις αρχές αυτές σε κάποιους τομείς. Η νομοθεσία κατοχυρώνει τις συμβάσεις πρακτικής άσκησης και μαθητείας και ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να συμμετάσχουν. Τα νέα προγράμματα παρέχουν επίσης σε ανειδίκευτα ή χαμηλής ειδίκευσης άτομα που εγκατέλειψαν το εκπαιδευτικό σύστημα τη δυνατότητα να επιστρέψουν ώστε να αναβαθμίσουν τις δεξιότητές τους. Ακόμη, έχουν θεσπιστεί τομεακές συμφωνίες οι οποίες ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των εμπορικών επιμελητηρίων και των επιχειρήσεων στην ανάπτυξη και στην υλοποίηση προγραμμάτων μαθητείας. Στα συγγρικά τριετή προγράμματα επαγγελματικής εξειδίκευσης, αυξήθηκε από το φθινόπωρο του 2013 το ποσοστό μάθησης στον χώρο εργασίας. Τα εμπορικά επιμελητήρια διαδραματίζουν πλέον ενεργό ρόλο στην παρακολούθηση των συμβάσεων, ενώ παράλληλα βοηθούν τους μαθητευόμενους να βρουν θέσεις κατάρτισης. Στην Ελλάδα ψηφίστηκε το 2013 νόμος για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ο οποίος προάγει την επαγγελματική εκπαίδευση και ενισχύει το σκέλος της που συνδέεται με την εργασία. Μέρος του σχεδίου δράσης της Ελλάδας για την απασχόληση των νέων αποτελεί και η ενίσχυση των προγραμμάτων μαθητείας.

Δέσμευση των εργοδοτών

Η ανάπτυξη προγραμμάτων μαθητείας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν οι εργοδότες ως προς την παροχή της κατάρτισης εντός του χώρου εργασίας,

καθώς και τη συμμετοχή τους στον σχεδιασμό των σχετικών προγραμμάτων σπουδών σε συνεργασία με σχολεία και, εάν χρειαστεί, με κέντρα κατάρτισης. Σε ολόκληρη την Ευρώπη, τα εμπορικά επιμελητήρια διαχειρίζονται περί τις 900.000 θέσεις μαθητείας, όμως οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που παρέχουν τέτοιου είδους προγράμματα είναι ελάχιστες. Το 2010, κατάρτιση για μαθητευόμενους παρασχέθηκε κατά μέσο όρο στην ΕΕ από το 25% των επιχειρήσεων με 10 ή περισσότερους υπαλλήλους, με το ποσοστό αυτό να είναι σημαντικά χαμηλότερο σε πολλά κράτη μέλη (εικόνα 3).

Εικόνα 3 Ποσοστό επιχειρήσεων που παρέχουν θέσεις μαθητείας ανά μέγεθος επιχείρησης, 2010 (%)

Πηγή: Eurostat.

Όπως είναι αναμενόμενο, κατάρτιση σε μαθητευόμενους παρέχουν ως επί το πλείστον οι μεγάλες επιχειρήσεις. Οι μικρές, οι μεσαίες και ιδίως οι πολύ μικρές επιχειρήσεις χρειάζονται υποστήριξη για να προσφέρουν προγράμματα μαθητείας και να αποκτήσουν την κατάρτιση που καλούνται να έχουν ως εκπαιδευτές. Θα ήταν επίσης σκόπιμο να δοθούν κίνητρα σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς έντασης δεξιοτήτων, ώστε να προσφέρουν προγράμματα τύπου μαθητείας.

Εξάλλου, τα πλεονεκτήματα επισημαίνονται και από τους ίδιους τους εργοδότες που εκπαιδεύουν μαθητευόμενους (πλαίσιο 4). Θεωρούν ότι οι μαθητευόμενοι συμβάλλουν εποικοδομητικά στην επίτευξη των στόχων της επιχείρησης και ότι αποτελούν επένδυση για το μέλλον.

Πλαίσιο 4 Γιατί οι επιχειρήσεις εκπαιδεύουν μαθητευόμενους

Σύμφωνα με την τέταρτη έρευνα για τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση (2010), οι βασικοί λόγοι για τους οποίους οι επιχειρήσεις εκπαιδεύουν μαθητευόμενους είναι:

- για να έχουν στο μέλλον ειδικευμένους υπαλλήλους οι οποίοι θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες της επιχείρησης (86% των επιχειρήσεων)
- για να επιλέγουν τους καταλληλότερους υποψήφιους σε μελλοντικές προσλήψεις (62%)
- γιατί οι μαθητευόμενοι συμβάλλουν στην παραγωγικότητα της επιχείρησης, αποσβαίνοντας μέρος του κόστους κατάρτισης (45%).

Η παροχή κατάρτισης υπό μορφή μαθητείας μπορεί επίσης να αυξήσει την ικανότητα μιας επιχείρησης για καινοτομία, ανάπτυξη και ανταγωνισμό. Για παράδειγμα, η κατάρτιση μαθητευόμενων από υψηλόβαθμους ειδικευμένους υπαλλήλους προάγει τη μάθηση μεταξύ γενεών και ανανεώνει τα μοντέλα μάθησης που χρησιμοποιούνται στις επιχειρήσεις, γεγονός που μπορεί να αυξήσει την ικανότητά τους να προσαρμόζονται σε μεταβαλλόμενες απαιτήσεις και να καινοτομούν.

Αν και παραδοσιακά συσχετίζονται με τον δεύτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προγράμματα μάθησης υπό μορφή μαθητείας θα μπορούσαν να παρέχονται και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σε πολλές χώρες, όπως η Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, η πρακτική άσκηση και η τοποθέτηση σε επιχειρήσεις έχουν ενταχθεί στις προϋποθέσεις αποφοίτησης. Η Ρουμανία αυξάνει τις θέσεις πρακτικής άσκησης για σπουδαστές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στη Σουηδία, όλα τα προγράμματα ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης συνδυάζουν τη σχολική μάθηση με τη μάθηση στον χώρο εργασίας. Η κατάρτιση στο χώρο εργασίας πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των προγραμμάτων σπουδών. Στις ανώτερες βαθμίδες της επαγγελματικής εκπαίδευσης, τουλάχιστον το 25% της περιόδου εκπαίδευσης πρέπει να συνδυάζει μάθηση στο σχολείο και κατάρτιση στο χώρο εργασίας. Οι Κάτω Χώρες παρέχουν διεισδυτικό κύκλο σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση οι οποίοι οδηγούν στην απόκτηση προπαρασκευαστικού τίτλου. Οι προπαρασκευαστικοί τίτλοι χορηγούνται από προγράμματα πλήρους και μερικής φοίτησης ή εντός δυϊκών προγραμμάτων. Το ήμισυ περίπου των σπουδαστών συμμετέχει σε δυϊκό πρόγραμμα το οποίο συνδυάζει θεωρητική κατάρτιση με εργασία.

Τα προγράμματα μαθητείας δεν αποτελούν πανάκεια για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων. Όταν όμως η κατάρτιση των εργαζομένων αποτελεί προτεραιότητα της επιχείρησης και οι εργοδότες θεωρούν ότι η εκπαίδευση και κατάρτιση συμβαδίζουν με τις οικονομικές τους ανάγκες, τα ποιοτικά προγράμματα μαθητείας διευκολύνουν τη μετάβαση των νέων στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, τα εν λόγω προγράμματα μετριάζουν την αναντιστοιχία μεταξύ δεξιοτήτων και θέσης εργασίας, και μειώνουν τις ελλείψεις σε δεξιότητες, ευθυγραμμίζοντας την προσφορά και ζήτηση δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας.

Ενημερωτικό σημείωμα – 9088 EL

Αριθμός καταλόγου: TI-BB-14-003-EL-N

ISBN 978-92-896-1481-8, doi: 10.2801/57917

Copyright © Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop), 2014

Με την επιφύλαξη όλων των δικαιωμάτων.

Τα ενημερωτικά σημειώματα εκδίδονται στα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ελληνικά, ισπανικά, ιταλικά, πολωνικά, πορτογαλικά και τη γλώσσα της εκάστοτε χώρας που αναλαμβάνει την προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να τα λαμβάνετε σε τακτική βάση, στείλτε μας μήνυμα στην ακόλουθη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου:
briefingnotes@cedefop.europa.eu

Μπορείτε να βρείτε προηγούμενα ενημερωτικά σημειώματα και εκδόσεις του Cedefop στη διεύθυνση:

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications.aspx>

T.Θ. 22427, 551 02 Θεσσαλονίκη, Ελλάδα/Greece

Ευρώπης 123, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα/Greece

Τηλ. (30) 2310490111, Φαξ (30) 2310490020

E-mail: info@cedefop.europa.eu

visit our portal www.cedefop.europa.eu